

4. EDUCATION AND SCIENCE: PARTNERSHIP DEVELOPMENT PROGRAMS, INTEGRATION INTO THE WORLD EDUCATIONAL SPACE IN CONDITIONS OF WAR

DOI: <https://doi.org/10.54929/monograph-02-2022-04-01>

Inna Nikolaesku

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate professor,
Associate professor at the Department of Preschool Education
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy,
Cherkasy, Ukraine

Olena Mykhalchuk

PhD (Candidate of Pedagogical Sciences), Associate professor,
Associate professor at the Department of Preschool Education
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy,
Cherkasy, Ukraine

Yuliia Nikitska

PhD (Candidate of Pedagogical Sciences),
Senior Lecturer at the Department of Preschool Education
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy,
Cherkasy, Ukraine

CHAPTER 4.1. PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL SUPPORT OF DISTANCE EDUCATIONAL PROCESS OF CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS

In the chapter it is analyzed that in the conditions of military operations, the educational space of Ukraine underwent significant and negative changes. It was established that the implementation of positive foreign experience in the use of distance learning will significantly improve the effectiveness of the organization of the distance educational process of children with special educational needs. The article identifies the main goals and objectives of psychological and pedagogical support of children with special educational needs during distance learning. It is investigated that special meaning in the organization of distance learning is played by knowledge and observance of norms of network etiquette, which significantly affects the formation of psychologically comfortable educational environment. The difficulties to which teachers should be ready in the process of accompanying children with special educational needs during distance learning are outlined. The principles are characterized and the structure of correctional support of children with special educational needs is analyzed. It is determined that the structure of psychological and pedagogical support of the distance educational process of children with special educational needs should include the implementation of health technologies. The main groups of health technologies used in the educational process are analyzed. A number of methodological recommendations are proposed to preserve and strengthen the health of children with special educational needs during the organization of the educational process.

Ніколаєску І. О.

Доктор педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної освіти
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького,
м. Черкаси, Україна

Михальчук О. О.

Кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної освіти
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького,
м. Черкаси, Україна

Нікітська Ю. М.

Кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри дошкільної освіти
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького,
м. Черкаси, Україна

РОЗДІЛ 4.1. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДИСТАНЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

У розділі проаналізовано, що в умовах воєнних дій освітній простір України зазнає суттєвих та негативних змін. Констатовано, що впровадження позитивного зарубіжного досвіду використання дистанційного навчання, значно поліпшить ефективність організації дистанційного освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами. Визначені головні цілі та завдання психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами під час дистанційного навчання. Досліджено, що особливе значення в організації дистанційного навчання відіграє знання та дотримання норм мережевого етикету, що істотно позначається на формуванні психологічно комфортного освітнього середовища. Окреслено труднощі до яких мають бути готові педагоги у процесі супроводу дітей з особливими освітніми потребами під час дистанційного навчання. Схарактеризовані принципи та проаналізовано структуру корекційного супроводу дітей з особливими освітніми потребами. Визначено, що у структуру психолого-педагогічного супроводу дистанційного освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами доцільно включити реалізацію здоров'язбережувальних технологій. Проаналізовані основні групи здоров'язбережувальних технологій, які застосовуються в освітньому процесі. Запропоновано низку методичних рекомендацій, що покликані зберігати та зміцнювати здоров'я дітей з особливими освітніми потребами під час організації освітнього процесу.

Вступ

Нині в умовах повномасштабних воєнних дій освітній простір України зазнав суттєвих змін, які негативно позначились на якості надання освітніх послуг. Упровадження позитивного зарубіжного досвіду щодо особливостей використання дистанційного навчання, значно поліпшить ефективність організації психолого-педагогічного супроводу дистанційного освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами.

Актуальною проблемою організації дистанційного освітнього процесу для дітей з особливими освітніми потребами є недостатнє опрацювання його психологічних аспектів. Нині в Україні бракує досліджень, які всебічно розкривали б психолого-педагогічні умови організації дистанційної освіти, а особливості функціонування інформаційного освітнього середовища ще не отримали належного відображення у науковій літературі. Водночас, у сучасній педагогічній та психологічній науці запропоновано теоретичні концепції, що закладають надійне підґрунтя для освітян. Так педагогічні аспекти процесів соціалізації та адаптації дітей з особливими освітніми потребами представлені у працях А. Арнольдова, В. Бочарової, А. Мудрика та ін. Закономірності психічного розвитку особистості в кризових умовах відображені у дослідженнях В. Астапова, С. Белічової, І. Кона та ін. Психолого-педагогічні особливості розвитку дітей з особливими освітніми потребами досліджувалися М. Басовим, У. Лебединским, М. Певзнером та ін. Проблема педагогічного супроводу процесу соціальної реабілітації стала предметом вивчення Є. Казакової, В. Летунової, Н. Морової та ін. Соціально-педагогічні та психологічні підходи до проблеми адаптації й інтеграції дітей з особливими освітніми потребами у соціальне середовище наведені у працях Д. Бикова, Н. Назарової, Н. Шматко та ін. Проблеми соціалізації, адаптації, реабілітації дітей з особливими освітніми потребами, а також їх інтеграції у суспільство розглядалися в дисертаційних дослідженнях І. Куріпки, Л. Остролуцької, І. Чухрій та ін. [2, с. 153].

У «Методичних рекомендаціях щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами» (додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 30.08.2021 № 1/9-436) узагальнено напрямки психолого-педагогічного супроводу, які відповідають основним напрямкам діяльності інклюзивно-ресурсних центрів, що забезпечують діагностичне обстеження, консультативну допомогу, інформаційно-просвітницьку роботу, взаємодію з освітніми установами для дітей, які потребують психолого-педагогічної та/або медико-соціальної допомоги, рекомендацій психолого-медико-педагогічного консиліуму закладу освіти [7].

Сучасні науковці розділяють погляди щодо психологічної основи дистанційного навчання, яку вбачають у біхевіористичному підході (Б. Скіннер) та когнітивній психології, розглядаючи цей підхід як науку про поведінку. Б. Скіннер – основоположник теорії програмованого навчання, а когнітивна психологія – це розділ психології, що вивчає когнітивні, тобто пізнавальні процеси людської свідомості. Дослідження в цій галузі

зазвичай пов'язані з питаннями пам'яті, почуттів, надання інформації, логічного мислення, уяви, здатності до прийняття рішення тощо. Таким чином проблемне навчання та особистісно-орієнтований підхід ефективно синтезовані у дистанційній освітній практиці [4, с. 13].

4.1.1. Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами

Головними цілями психолого-педагогічного супроводу дистанційного навчання у системі освіти є [1, с. 54]:

- надання допомоги дітям у розробці та реалізації індивідуальної освітньої траєкторії у процесі дистанційного навчання;
- забезпечення психологічної комфортності всіх суб'єктів дистанційного навчання.

Для досягнення поставленої мети у процесі організації психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами під час дистанційного навчання необхідно розв'язати наступні завдання: вивчення індивідуальних особистісних особливостей, рівня розвитку психічних властивостей та якостей, особливостей міжособистісних взаємин учасників дистанційного навчання, що мають значення для забезпечення ефективності процесу навчання; вивчення комунікативного середовища та освітнього як сукупності індивідуальних особливостей учасників), реальних психологічних ресурсів для дистанційного навчання; популяризація та подальша передача учасникам дистанційного навчання значущої інформації; створення найбільш сприятливих умов для розвитку необхідних якостей дитини та педагога, а також забезпечення повноцінної адаптації конкретного індивіда до умов навчання; забезпечення індивідуально-диференційованого підходу в навчанні, що ґрунтується на індивідуальних психологічних особливостях конкретного індивіда [1, с. 38].

Нині в основі психологічного супроводу суб'єктів освітнього процесу покладено психолого-педагогічні особливості дистанційної освіти [12, с. 11]: пріоритетність самостійної роботи дитини; індивідуальний підхід до навчання; мотивація як базова умова навчання; врахування життєвих труднощів дитини у процесі організації навчання; інтенсифікація процесу навчання (з урахуванням індивідуального темпу); одночасна мобілізація різних сенсорних систем (слухової, зорової, тактильної); структурні зміни навчальної діяльності (поява її нових видів та форм).

Підставою для проектування освітніх програм для будь-якого освітнього ступеня є віково-нормативна модель розвитку дитини певного віку, яка відображає характеристики її розвитку у вигляді послідовності ситуацій і типів розвитку. Процес проектування освітньої програми включає декілька етапів [5, с.84]:

1 етап: мотиваційний – встановлення емоційного контакту між педагогом та психологом, спільне обговорення передбачуваних результатів та умов співпраці, уточнення професійних очікувань;

2 етап: концептуальний – розкриття сутності та змісту майбутньої

роботи педагога, встановлення контакту, визначення ролі, статусу та загальної професійної позиції педагога та психолога щодо дитини, розподіл між ними функціональних обов'язків, формування спільної мети, завдань, мотивів, змісту співпраці;

3 етап: проєктний – розробка проєкту освітньої програми на підставі орієнтовної діагностики особистісного рівня розвитку дитини; ознайомлення з проєктом програми інших учасників освітнього процесу (психолого-педагогічна підготовка учасників освітнього процесу, які не брали участі у розробці проєкту програми);

4 етап: реалізація проєкту – практична реалізація освітньої програми: одночасно проводиться поточна педагогічна діагностика, аналіз та рефлексія процесу реалізації програми, за потреби проводиться поточна психологічна діагностика для визначення причин та напрямів подолання труднощів;

5 етап: рефлексивно-діагностичний – завершення процесу: підсумкова діагностика, спільний аналіз результатів, рефлексія, внесення пропозицій щодо проєктування освітньої програми переходу на наступний освітній ступінь (розвитку).

Психолого-педагогічний супровід нині є не лише сумою різноманітних методів корекційно-розвивальної роботи з дітьми, а й постає комплексною технологією, особливою культурою підтримки та допомоги дитині у вирішенні завдань розвитку, навчання, виховання й соціалізації. Відтак, фахівець психолого-педагогічного супроводу не тільки володіє методиками діагностики, консультування, корекції, а й має здатність до системного аналізу проблемних ситуацій, програмування та планування діяльності, спрямованої на їх розв'язання, співорганізацію в цих цілях учасників освітнього процесу (дитина з особливими освітніми потребами, однолітки, батьки, освітяни, адміністрація).

Особливе значення в організації дистанційного навчання відіграє знання та дотримання норм мережевого етикету, що істотно позначається на формуванні психологічно комфортного освітнього середовища. Всі учасники процесу дистанційного навчання мають постійно пам'ятати про положення мережевого етикету, щоб випадковим або необдуманим словом не образити співрозмовника. Особливої актуальності ці положення набувають в умовах дистанційного спілкування педагога та дитини, коли важливо підтримувати інтерес до навчання навіть за умови відсутності помітних успіхів у навчанні. Доброзичливі коментарі педагога щодо виконаних дитиною завдань, що відображають його непідробне прагнення допомогти дитині впоратися з труднощами, спонукання до коректного вираження дітьми власної позиції в процесі дискусії значною мірою допомагають підвищити рівень мотивації та продуктивність навчання.

Варто зазначити, що для організації ефективної взаємодії у середовищі дистанційного навчання будь-якому члену віртуального колективу важливо вміти [12, с. 34]: користуватися засобами ІКТ; спілкуватися у віртуальному середовищі; знаходити та опрацьовувати інформацію; ви-

будувати ефективні взаємини у колективі, які в умовах відсутності візуального контакту потребують сформованості наступних умінь: інтегруватись в колектив, представлятись та демонструвати найкращі якості, користуючись лише вербальними засобами; демонструвати зацікавленість у інших членах колективу; швидко з'ясувати стиль роботи інших членів команди та відповідно, коригувати свій власний; залагоджувати виникаючі розбіжності та конфліктні ситуації; продуктивно долучатись до вирішення проблем.

Педагоги та психологи, у процесі супроводу дітей з особливими освітніми потребами під час дистанційного навчання, мають бути готові до розв'язання наступних труднощів:

- труднощі побудови міжособистісних взаємин між учасниками освітнього процесу в умовах відсутності візуального контакту;
- дотримання норм та правил чинного в мережі етикету;
- проблеми, пов'язані з висловленням власних думок в умовах пролонгованого діалогу та обмеженістю засобів його організації.

Досягнення цілей та завдань психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами передбачає забезпечення результатів, відповідних запитам кожної дитини.

4.1.2. Корекційний супровід у освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами

Корекційний супровід дистанційного освітнього процесу для дітей з особливими освітніми потребами є складовою психолого-педагогічного супроводу. Корекція – одна із форм надання психолого-педагогічної допомоги, коли педагог, користуючись психолого-педагогічною інформацією, отриманою в ході діагностики та зіставляючи її з теоретичними даними про закономірності вікового розвитку, складає програму корекційної роботи з конкретною дитиною. Педагогічна корекція – виправлення (часткове чи повне) недоліків психічного та фізичного розвитку за допомогою системи педагогічних прийомів та заходів. Ключовими поняттями для корекційної педагогіки є наступні [3, с.39]:

- норма – визначена міра, усереднена величина, що може відображати наступні показники: норма реакції (моторної, сенсорної), норма когнітивних функцій (сприйняття, пам'яті, мислення та ін.), норма регуляції поведінки, емоційна норма, норма особистості і т.ін.;
- корекція – виправлення недоліків психофізичного розвитку та відхилень у поведінці у дітей;
- компенсація – заміщення порушених чи недорозвинених психофізіологічних функцій організму;
- адаптація – процес пристосування дитини до певних умов: умов дистанційної освітньої взаємодії, до її норм та вимог щодо активності пізнавальної діяльності. Соціальна адаптація – процес засвоєння необхідних знань та навичок; процес включення дитини з особливими освітніми потребами у соціальне середовище, спільну діяльність та адекватні взаємини з оточуючими. Окремої уваги заслуговують процеси адаптації

до технічного обладнання, інформаційно-технічних технологій, мережевого етикету тощо.

Щодо принципів корекційного супроводу, доречною є актуалізація наступних [9, с. 52]:

- принципи активності всіх учасників корекційного процесу. Шляхом одностороннього впливу можливе досягнення фіктивної очікуваної реакції, проте її стале формування і подальша корекція є неможливою. Дитина самостійно повинна прагнути змін, спрямовувати дії і зусилля на досягнення позитивних результатів, бути активним учасником корекції. Пряме інформування дитини про корекційну роботу не є обов'язковим елементом взаємодії, водночас важливим є встановлення з нею довірливих і щирих взаємин, залучення педагога до всіх видів діяльності, що пропонуються дитині. Взаємне формування активної позиції вихованця – запорука успіху корекційної роботи;

- принципи оптимального поєднання показників норми у розвитку з особистісними досягненнями дитини. Під нормативністю розуміємо, з одного боку, відповідність розвитку вищих психічних функцій віковим стандартам, з іншого боку, відповідність поведінки дитини вимогам діяльності, норм та правил взаємовідносин. Проте це зовсім не означає, що вся корекційна робота має бути спрямована лише на те, щоб стандартизувати показники розвитку дитини, найважливішу роль тут відіграють особистісні досягнення. Щоденні досягнення дитини, які демонструють позитивну тенденцію в ретроспективі, навіть за умови їх невідповідності віковій нормі, свідчать про особистісне зростання та розвиток;

- принципи орієнтації на зону «найближчого розвитку». Поняття зони «актуального» та зони «найближчого» розвитку були запропоновані у вітчизняній психології Л. Виготським. Зона «актуального розвитку» – це існуючий рівень досягнень дитини, те, з чим вона справляється самостійно, без допомоги дорослих. Зона «найближчого розвитку» – те, що складає майбутнє у розвитку дитини, те, з чим вона справляється і чого досягає за допомогою інших, зокрема, дорослих, але згодом виконуватиме самостійно. Відтак важливо визначити саме зону «найближчого розвитку» вихованця, який потребує психолого-педагогічної допомоги. Відтак, важливо не зупинятись на досягнутому і його зміцненні, але й не поспішати, висуваючи нездійсненні вимоги та пропонуючи завдання, з якими дитина свідомо не впоратеться. Вміла опора на зону «найближчого розвитку» – основна лінія корекції [11, с. 72];

- принцип моделювання особистісно значущих взаємин у процесі спільної діяльності. Його суть полягає у тому, що корекційний процес відображає взаємини, які є найбільш значущими для дитини, в ході яких є реально можливими особистісні досягнення.

Аналізуючи структуру корекційного супроводу пропонуємо наступні складові:

- діагностика – виявлення порушень психофізичного розвитку дитини (первинних та наступного порядку);

- установка – створення установки у дітей, спрямованої на активний корекційний процес;

- корекція – корекція та компенсація порушень психофізичного розвитку;

- оцінка – оцінка ефективності проведення корекційної роботи [10].

Вимоги до готовності педагога щодо реалізації корекційного впливу передбачають наступне:

- теоретичний компонент (знання основ психофізіології, основ корекційної педагогіки та психології);

- особистісна готовність;

- практичний компонент (знання методик корекційних та розвиваючих занять) [1, с. 79].

Для повноцінного забезпечення освітньої діяльності важливо володіти всіма компонентами однаковою мірою. Недостатній рівень їх опанування може зумовлювати низку труднощів, пов'язаних не лише з організацією освітнього процесу, а й професійною комунікацією чи міжособистісними взаєминами з вихованцями. Освітня діяльність дітей з особливими освітніми потребами містить у структурі ті ж елементи, але їх формування і реалізація може відбуватись із затримкою та відрізнятись деякою своєрідністю, яка успішно коригується у процесі психолого-педагогічного супроводу.

4.1.3. Здоров'язбережувальні технології в системі дистанційного навчання дітей з особливими освітніми потребами

У структуру психолого-педагогічного супроводу дистанційного освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами нині доцільно також включити реалізацію здоров'язбережувальних технологій. Під здоров'язбережувальною освітньою технологією науковці розуміють систему, що створює максимально можливі умови для збереження, зміцнення та розвитку духовного, емоційного, інтелектуального, особистісного та фізичного здоров'я всіх суб'єктів освітнього процесу. До цієї системи належить [13, с. 17]:

- використання даних моніторингу стану здоров'я дітей, проведеного медичними працівниками, та результатів власних спостережень у процесі реалізації освітнього процесу, його корекція відповідно до наявних даних;

- облік особливостей вікового розвитку дітей та розробка освітньої стратегії, що відповідає особливостям пам'яті, мислення, працездатності, активності та інших характеристик дітей конкретної вікової групи;

- створення сприятливого емоційно-психологічного клімату у процесі реалізації технології.

Серед принципів здоров'язбереження узагальнюємо наступні: використання лише тих методів і прийомів, які є обґрунтованими, перевіреними на практиці і не здатні завдати шкоди здоров'ю дитини та/або педагога; неперервність, систематичність і наступність; відповідність змісту та організації навчання віковим особливостям дитини – обсяг навчального навантаження та складність матеріалу повинні відповідати

віку дітей; комплексний, міждисциплінарний підхід – єдність у діях педагогів, психологів, лікарів та батьків; акцентуація на будь-яких позитивних досягненнях дітей; активність – активне включення до будь-якого процесу знижує ризик перевтоми; відповідальність за власне здоров'я – у кожної дитини необхідно сформувати почуття відповідальності за власне здоров'я, лише тоді вона зможе повною мірою реалізувати знання, вміння та навички з безпеки життєдіяльності [13, с. 52].

Варто зазначити, що здоров'язбережувальні технології, які застосовуються в освітньому процесі, можуть бути умовно поділені на три основні групи:

- технології, що забезпечують оптимальні гігієнічні умови освітнього процесу;
- технології оптимальної організації освітнього процесу та фізичної активності дітей;
- різноманітні психолого-педагогічні технології, що використовуються як під час занять педагогами і вихователями, так батьками в побуті.

Перед педагогом, готовим впроваджувати у роботу здоров'язбережувальні освітні технології, на першому етапі постають наступні завдання [13, с. 211]: об'єктивно оцінити свої переваги та недоліки, пов'язані з професійною діяльністю, скласти план необхідної корекції та приступити до його реалізації; пройти необхідне підвищення кваліфікації з питань здоров'я, здоров'язбережувальних освітніх технологій; провести добір необхідних для роботи педагогічних прийомів та технік через призму їх передбачуваного впливу на здоров'я дітей; розпочати цілеспрямовану реалізацію здоров'язбережувальних освітніх технологій під час навчальних занять та/або в процесі позашкільної роботи, аналізуючи одержувані результати за допомогою об'єктивних методів оцінки; сприяти формуванню у закладі освіти здоров'язбережувального освітнього середовища як ефективного методу взаємодії всіх членів педагогічного колективу, дітей та їхніх батьків для створення умов та реалізації програм, спрямованих на збереження, формування та зміцнення здоров'я.

Пропонуємо низку методичних рекомендацій, що покликані зберігати та зміцнювати здоров'я дітей з особливими освітніми потребами під час організації освітнього процесу:

1. З метою попередження втоми дітей, застосовуються дидактичні ігри, що включаються в перебіг заняття, пропонуються фізкультхвилинки, залучається мистецтвознавчий матеріал, що сприятливо впливає на емоційну сферу дітей, використовується емоційна передача змісту навчального матеріалу, гумор, зміна видів діяльності, пропонуються завдання, що розвивають уяву, інтуїцію, емоційно-чутливе сприйняття тощо.

2. Вирішуючи проблему гіподинамії та зниження інтелектуальної активності дітей протягом заняття, варто слідкувати за посадкою дітей; проводити психофізичні паузи, фізкультурні хвилини, зарядку для очей; використовувати методи навчання, що сприяють активізації та розвитку ініціативи, дитячої творчості (вільну бесіду, дослідницьку роботу, пошу-

кову роботу (з додатковою літературою), пошукову бесіду, вибір способу дії тощо) [8, с. 67].

3. Для раціональної організації освітньої діяльності дітей на заняттях використовуються відеоматеріали, засоби ІКТ, оскільки вони сприяють розвитку та стимулюють пізнавальний інтерес дітей; забезпечується індивідуальний та диференційований підхід у процесі навчання; враховується обов'язковість диференційованих завдань. Доцільно вести облік інтенсивності та тривалості самостійної роботи, розробити таблиці оцінки складності занять, окремо виділити мотиваційні лінії [14].

4. З метою зміцнення психологічного здоров'я дітей важливо досягти на занятті сприятливого психологічного настрою за допомогою створення ситуацій успіху на засадах коректності та об'єктивності оцінки діяльності дітей; уникати у власних проявах негативних емоцій, оскільки вони вирізняються деструктивним впливом на стан здоров'я.

5. Вирішуючи проблему ціннісного ставлення дітей до власного здоров'я, необхідно дотримуватися санітарно-гігієнічних вимог до організації освітнього процесу.

6. Формуючи у дітей знання про здоров'я, важливо включати в зміст занять питання, пов'язані зі здоровим способом життя, а також варто використовувати завдання щодо самостійного аналізу його стану. Важливу роль у зміцненні здоров'я дітей повинен відігравати здоровий спосіб життя значущих дорослих [6, с. 131].

Таким чином, головне завдання реалізації здоров'язберігаючих технологій – така організація освітнього простору на всіх рівнях, за якої якісне навчання, розвиток і виховання дітей не супроводжується заподіянням шкоди для їхнього здоров'я. Здоров'язберігаючі освітні технології – це, переважно, знайомі для більшості педагогів психолого-педагогічні прийоми та методи роботи, технології і підходи до реалізації освітнього процесу та постійне прагнення педагога до самовдосконалення у напрямку збереження здоров'я як дітей, так і педагогів.

Висновки

Сучасна система освіта нині активно розв'язує завдання виховання всебічно розвиненої, творчої особистості, здатної до саморозвитку та самореалізації власного потенціалу, що вирізняється мобільністю, динамізмом та конструктивністю. Це, в свою чергу, вимагає зміну способів, засобів та методів навчання. Мережеві інформаційні технології відкривають нові перспективи у сфері освіти, а впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освіті стає не просто даниною часу, а необхідністю. Це дозволяє вивести освіту на якісно новий рівень, а дистанційне навчання визначити освітньою системою XXI століття.

Окремої уваги в освітньому процесі заслуговують діти з особливими освітніми потребами, які складають значну частину суспільства, а їхня кількість, на жаль, продовжує зростати. Дитина з особливими освітніми потребами має нарівні з іншими здобувати освіту та розвиватися. Тож сучасна суспільна політика в цьому напрямі є результатом розвитку всієї

світової спільноти. Вона пройшла шлях від ідеї повноцінного догляду за дітьми з особливими освітніми потребами у відповідних установах до отримання рівних можливостей в освіті.

Використання дистанційних форм роботи під час організації освітнього процесу для дітей з особливими освітніми потребами дозволяє забезпечити їх якісною освітою незалежно від місця навчання, створює умови для спілкування з однолітками, необхідного для соціалізації та адаптації в суспільстві. Навчаючись в інформаційному освітньому середовищі, дитина одночасно отримує професійні навички, які надалі забезпечать комфортне професійне становлення.

Викладені матеріали та рекомендації спрямовані на формування відповідних компетентностей у педагогів, які навчають дітей з особливими освітніми потребами та активно використовують дистанційні освітні технології, розкривають сутність та специфіку психолого-педагогічного супроводу дистанційного навчання.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Василькова О. І., Родигіна І. В., Гринчук М. І. Система соціального і психолого-педагогічного супроводу дітей пільгових категорій. Донецьк: ДонІППО: «Вітоки», 2006. 206 с.
2. Засенко, В.В., Прохоренко, Л.І. Нова українська школа – стратегія розвитку освіти дітей з особливими потребами. In N. Nyczkało, J. Kunikowski, G. Wiezbicki (Eds), Nauka Edukacja Wychowanie i Praca. Warszawa-Siedlce. 2018. Pp. 149-258.
3. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі / [Тім Лорман, Джоан Демпелер, Девід Харві]; пер. з англ. Київ: СГД – ФО Парашин І.С. 2010. 296 с.
4. Інклюзивне навчання: вибір батьків / А. А. Колупаєва, Л. М. Наконечна. Харків: Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. 56 с.
5. Колупаєва А. А., Данілавічюте Е. А., Литовченко С. В. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі. Київ: Видавнича група «А.С.К.», 2012. 192 с.
6. Лідерство та інклюзивна освіта / Єфімова С. М., Королюк С. В.; за заг. ред. Колупаєвої А. А. ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2012. 164 с.
7. Лист Міністерства освіти і науки України «Методичні рекомендації щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/metodichni-rekomendaciyi-shodo-organizaciyi-navchannya-osib-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-list-mon>
8. Миронова С. П. Педагогіка інклюзивної освіти Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2018. 164 с.
9. Основи інклюзивної освіти / за заг. ред.. Колупаєвої А.А. Київ: «А. С. К.», 2012. 308 с.
10. Прохоренко Л. І., Бабяк О. О., Баташева Н. І. Психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами: стратегія реалізації. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 2020. Вип. 2 (1). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-1-7-5>
11. Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами / За заг. ред. Колупаєвої А.А. К.:ТОВ ВПЦ «Літопис-XX». 2010. 240 с.
12. Самойленко О. М. Поняття дистанційної освіти та дискусії навколо неї. Збірник наукових праць. Херсон : «Міськдрук», 2021. 61 с.

13. Сучасні здоров'язберезувальні технології : монографія / за загальною редакцією проф. Ю. Д. Бойчука. Харків : Оригінал, 2018. 724 с.
14. Drabble, S. (2013). Support for Children with Special Educational Needs (SEN). European Union. https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR180.html.